

לעילוי נשמת
 ר' שמואל פאללאק ב"ר
 אליעזר שלמה ז"ל
 בן רבינו הגה"ק זצ"ל
 זוג' ארנקה בת ר' יוסף
 (בוסקוביץ)
 נהרגו עקד"ה ה' סיון
 תש"ב הי"ד
תנצב"ה

פרי קודש היולאים

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל
 אבד"ק סאטרעגען

פר' במדבר תשפ"ג

בס"ד, (שנה ב') גליון מס' 63

פרשת במדבר

מעלת הייחוס הוא רק כשהולכים בדרכי האבות

שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם וְגו'

(במדבר א, ב)

מוסר, כי אינו דומה רשע בן רשע החוטא לרשע בן צדיק, כי הרשע בן צדיק עונשו מרובה, שראה אביו מתנהג בחסידות והוא אין מנהג אבותיו בידו".

ועל זה רמז המדרש, אם יזכו כלומר שילכו בדרכי האבות, אזי הזכרת היחוס "למשפחותם לבית אבותם" יגרום לבחינת "שאו את ראש" על דרך הכתוב "ישא את ראשך והשיבך על כנך", כלומר נשיאת ראש והרמת קרנם.

ואם לא יזכו כלומר שלא ילכו בדרכי האבות, אזי הזכרת היחוס "למשפחותם לבית אבותם" יגרום לבחינת "שאו את ראש" על דרך הכתוב "ישא את ראשך מעליך", והיינו קטרוג וכנ"ל. ולכן יש להדבק בדרכי אבות, לזכות להרמת ראש.

(ח"ב עמ' ה')

במדרש (במדבר רבה א, יא) "רומם את ראש, גדל את ראש, לא נאמר אלא "שאו את ראש", כאדם האומר לקוסטינר סב רישיה דפלן, כך נתן רמז, למה שאו את ראש, שאם יזכו יעלו לגדולה כמה דתימא (בראשית מ, יג) "ישא פרעה את ראשך והשיבך על כנך". אם לא יזכו ימותו כולם, כמה דתימא (שם פסוק יט) "ישא פרעה את ראשך מעליך ותלה אותך על עץ".

נראה לפרש שבא לרמז על ענין היחוס, שאם הולכים בדרכי האבות אזי הוא זכות להם ולנו, אך אם אין הולכים בדרכיהם הרי שהזכרת היחוס יכול להיות קטרוג. כדפירש בשל"ה הק' (תורה שבכתב דרך חיים בחוקתי ד"ה וזכרתי) על הפסוק שבתוכחה (ויקרא כו, מ"ב) "וזכרתי את בריתי יעקוב וְגו'" - "וקבלתי כי אף זה הפסוק הוא מתוכחת

על שבט לוי להיות ראויים מחמת מעלת עצמם

אֵךְ אֶת מִטָּה לְוִי לֹא תִפְקֹד וְאֶת רֹאשָׁם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

(במדבר א, מט)

(על פי דברים לג, י), אין ראוי שתהי' חשיבות פחותה זו, ועליהם לשמור ולעשות ולילך בדרכי האבות כדי שתהי' להם המדריגה הגבוהה של יחוס עצמם מלבד זכות אבות.

ולכן ציוה השי"ת למנות את בני ישראל לעצמם ואת שבט לוי לעצמם, כי המנין בא להראות את חביבותם, ונבדלים שבט לוי מבני ישראל בערך חשיבותם!.

(ח"ב ה)

פירש רש"י, "כדאי הוא לגיון של מלך להיות נמנה לבדו". ונראה לפרש הרמז בזה, דהנה כאשר בני ישראל הולכים בדרך אבותיהם, יש להם מלבד זכות אבות גם מעלת עצמם. אולם גם אם אינם הולכים בדרכי האבות, יש להם חשיבות, שהרי הם בני אברהם, יצחק ויעקב.

אך למטה לוי, שהם לגיונו של מלך, העומדים לשרת לפני ד' (על פי דברים יח, ז; ועוד רבים) והם אשר יורו משפטי ד' ליעקב ותורתו לישראל

יומא דהילולא

בכ"ד אייר תרמ"ג, גלב"ע רבי יחיאל ב"ר צבי זלה"ה הירש, שהי' איש מורם מעם, והי' מחותן כמה פעמים עם רבינו הגה"ק זצ"ל: בנו רבי שלמה זצ"ל נשא את בת רבינו הק' מרת רבקה ע"ה, וכד רבינו הק' רבי אליעזר בן רבי אברהם יהודה זצ"ל נשא את בת רבי ישראל בן רבי יחיאל הירש, וכד רבינו הק' רבי ברוך בן רבי אברהם יהודה זצ"ל נשא את בת רבי יעקב בן רבי יחיאל הירש. נינת רבינו הק' מרת ביילא ע"ה בת רבי שלמה ומרת רבקה הירש נישאה לבן דודה רבי חיים יחזקאל לאזר ז"ל בן מרת רחל ע"ה בת רבי יחיאל הירש זצ"ל. מנו"כ בבית החיים בפראטא.

תנצב"ה

¹ במדרש רבה (א, יב) על הפסוק אך את מטה לוי לא תפקוד, "למה לא נמנו עם ישראל, אלא שבטו של לוי פלטינו היו. משל למלך שיש לו לגיונות הרבה ואומר לפרופסיטוט לך מנה את הלגיונות חוץ מן הלגיון העומד לפני. לפיכך אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, אך את מטה לוי וגו' בתוך בני ישראל, אין אתה מונה אותן, אבל לעצמן מנה אותן שאין שבחו של מלך שימנה לגיונו עם הלגיונות, לפיכך נמנו ישראל לעצמן ושבט לוי לעצמן וכו'".

ברכת מזל טוב

לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ר' ישראל מרדכי ביקסנשפנר הי"ו (מהמוציאים לאור של הספה"ק "קודש הילולים") ולבנו הרה"ח ר' אליעזר הי"ו לרגל שמחת אירוסי נכדתו תחי' עב"ג החתן שלום בינט בן הרה"ג חיים דוב שליט"א מירושלים הרה"ח ר' הנינא עבי פרקש הי"ו ולחתנו הרה"ג ר' יעקב קליין הי"ו ולנכדו הרב יוסף אדלר הי"ו לרגל הבר מצוה של הנין-הנכד-הבן כמר שמעון ני"ו הרה"ח ר' משה הערש בנימין הי"ו ובנו הרה"ח ר' מאיר הי"ו לרגל שמחת הבר מצוה של הנכד-הבן כמר יחזקאל שרגא ני"ו יהי רצון שיוכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, ויתקיים בהם "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

דברי התענוגים

ד"ת לקראת חג מתן תורתנו, מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים" חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

ביאור שיטות רש"י ותוספות בדין לימוד תורה לפני תפילת שחרית

רש"י לאסור הלימוד אפילו כשלא הגיע זמן ק"ש, לכן הביאו התוס' שפיר ראה מלקמן, שלפני שהגיע זמן ק"ש ודאי מותר ללמוד.

ותירץ מו"ח זצ"ל, שמלשון התוס' מדויק, שלא נחלקו על רש"י אלא להתיר את הלימוד לפני שהגיע זמן ק"ש, אבל משהגיע הזמן גם התוס' סוברים שאסור ללמוד. ולפי זה קשה, מה פריך בגמ', "וכי תימא בדלא מטא זמן קריאת שמע" בלשון ספק, הלוא ודאי מוכרחים לומר שרב לימד את תלמידיו לפני שהגיע הזמן, כי אחרי כן גם לפי התוס' אסור ללמוד.

ועל כרחך צריך לומר כסברת רבינו יונה (ברכות ג. מדפי הרי"ף) שכתב, ואפילו לדברי רש"י ז"ל אין לאוסרו אלא כשלומד לעצמו, מפני שיכול להתפלל תחילה ולחזור ללימודו אח"כ. אבל במי שמלמד לאחרים ודאי מותר, כיון שהשעה עוברת, דזכות הרבים דבר גדול הוא ואם לא ילמדו עכשיו יבטלו ולא יוכלו ללמוד אח"כ. שכן מציינו (ברכות יג: ורש"י שם) ברבינו הקדוש ז"ל שהיה מלמד לתלמידיו, וכשהיה מגיע זמן ק"ש היה מעביר ידיו על גבי עיניו וקורא ק"ש, וחוזר ללימודו, ואח"כ הי' מתפלל. ולא היה חושש, אף על פי שהיה מגיע התחלת זמן התפלה, ולא חיישינן שמא ישכח ותעבור השעה. דכיון שהתפלה דרך הוא להתפלל אותה בכל יום, יתן אל לבו הדבר ויזכור ויתפלל, עכ"ל.

ולפי דבריו, דאם מלמד לאחרים שרי, אם כן, אין ראייה נגד שיטת רש"י, מרב שלימד לפני שהגיע זמן ק"ש, כי הוא היה מתני לאחרים. וזהו כוונת המהרש"א שתמה על התוס', שבגמ' הסתפקו שם אם כבר הגיע זמן ק"ש או לא. כי הלוא אפשר לומר שכבר הגיע הזמן, ואעפ"כ הותר לו ללמד לאחרים. וק"ל ונכון הוא. (מרפא לנפש דף סז ע"א)

אביא איזה דברים אשר שמעתי מכבוד הצדיק אדוני מו"ח הרב הגאון [רבי בנימין וואלף רייכלס] זצלה"ה נ"ע במסכת ברכות.

בדף ה' ע"ב, אבא בנימין אומר, על שני דברים הייתי מצטער על ימי, על תפילתי שתהא לפני מטתי וכו', אימא סמוך למטתי. ופירש רש"י, כל ימי נזרתתי שלא לעשות מלאכה ושלא לעסוק בתורה כשעמדתי ממטתי, עד שאקרא קריאת שמע ואתפלל, עכ"ל. והתוספות כתבו, שלא היה עושה מלאכה עד שיתפלל. ורש"י פירש, אפילו ללמוד, שאסור ללמוד קודם תפלה. ולא ידעתי מנא ליה. אבל ראה דשרי ללמוד קודם, דלקמן בפרק שני (דף יד:) אמרינן, דרב מקדים ומשי ידיה ומברך ומתני פרקיה, וקרי ק"ש, כי מטא זמן ק"ש וכו', עכ"ל התוס'.

וז"ל הגמרא (שם), והאמר רב חייא בר אשי, זמנין סגיאיין הוה קאימנא קמיה דרב, ומקדים ומשי ידיה ומברך, ומתני לן פרקיין, ומנח תפיליין והדר קרי קריאת שמע - פעמים הרבה הייתי עומד לפני רב, והיה משכים בבקר ונוטל ידיו ומברך ברכת התורה, ומלמד אותנו את פרקנו, ומניח תפילין ואח"כ היה קורא ק"ש. וכי תימא בדלא מטא זמן ק"ש, אם כן מאי אסדהתיה דרב חייא בר אשי - ואם תאמר שעדיין לא הגיע זמן קריאת שמע - כשלימד את תלמידיו - אם כן, מה החידוש בעדותו של רב חייא בר אשי וכו'.

ועיין במהרש"א (חידושי הלכות שם ד"ה אלא) שביאר דברי התוס', דמשמע להו שרש"י מפרש את דברי אבא בנימין, שאסור ללמוד לפני התפילה, גם כשלא הגיע עדיין זמן קריאת שמע. והקשה המהרש"א, אם כן מה הביאו התוס' ראייה שמותר ללמוד, מעובדא דרב מקדים ומתני פרקיין, הרי בגמ' הסתפקו שם, אם כבר הגיע זמן ק"ש או לא, יעו"ש. ולכאורה קושייתו תמוה, דלפי מה שכתבו התוס' סוברת

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.